

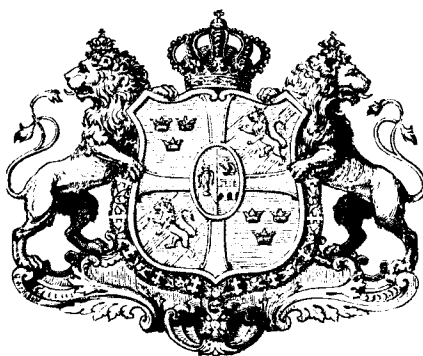
BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

C) BERGSHANDTERINGEN.

COMMERCE-COLLEGI
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1884.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,
1885.

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. C, Bergshantering. Commerce Collegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : P.A. Norstedt & söner, 1859-1911.

Täckningsår: 1858-1910.

Serien bytte 1867 namn till Bergshanteringen.

Föregångare:

Bergs-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshandteringen. – Stockholm, P. A. Norstedt & söner, 1835-1858.

Täckningsår: 1833-1857.

Efterföljare:

Bergshantering / Kungl. Kommerskollegium. – Stockholm : K. L. Beckman, 1912-1978. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1977.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 1. Tab. 1. Produktion av järnmalm, tackjärn samt vissa andra metaller 1836-1950.

S. 2. Tab. 2. Produktion av viktigare andra malmer än järnmalm samt av stenkol m. m. 1871-1950.

S. 3. Tab. 3. Produktion av viktigare järnmalm och tackjärn länsvis 1881-1950, 1000 ton.

S. 4-5. Tab. 4. Bergshantering 1896-1950.

Sveriges bergshantering år 1913 : specialundersökning / av Kommerskollegium. – Stockholm : Isaac Marcus, 1917. – 257, 108 s. – (Sveriges officiella statistik).

S. 1-85: Några historiska data rörande den svenska bergshanteringen [från äldsta tid och fram till 1915].

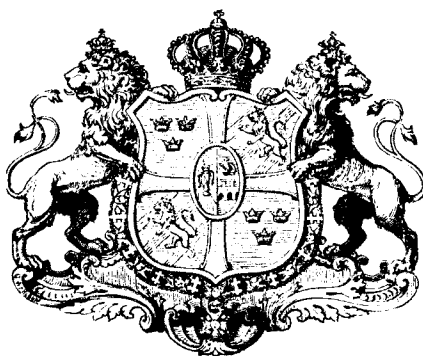
BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

C) BERGSHANDTERINGEN.

COMMERCE-COLLEGI
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1884.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,
1885.

Innehåll.

Table des matières.

	Sid.		Pages.
1:o Jernhandteringen:		1:o Industrie du fer:	
Malmuppfördringen	4.	Production:	
Tackjernstillverkningen	12.	Minerais de fer	4.
Gjutgodstillverkningen	13.	Fonte	12.
Stångjernstillverkningen	16.	Objets moulés en fonte de seconde fusion	13.
Ståltillverkningen	17.	Fer en barres	16.
Jern- och stål-manufaktur-tillverkningen	19.	Acier	17.
2:o Uppfordrad malm af annat slag än jernmalm äfven- som svafvelkis: (silfver- och bly-malmer; koppar- malm; koboltmalm; nickelmalm; zinkmalm; mangan- malm; svafvelkis;)	20.	Ouvrages en fer et en acier, forgés ou laminés	19.
3:o De så kallade ädlare verken, med dervid åstad- komna tillverkningar: (guld; silfver; koppar; nickel; messing;)	23.	2:o Production de mineraux de métaux autres que le fer, ainsi que de pyrite de fer: (minerais d'argent et de plomb, de cuivre, de cobalt, de nickel, de zinc, de manganèse; pyrite de fer;)	20.
4:o Diverse verk och tillverkningar: (kopparhamrar och kopparvalsverk; gjutgoods af annan metall än jern; bly; zink; kobolt; brunsten; svafvel; jernvitriol; rödfärg; alun; blyerts; marmor; stenkol;)	26.	3:o Production d'or, d'argent, de cuivre, de nickel, de laiton	23.
Öfversigt rörande de vid bergshandteringen åren 1880— 1884 åstadkomna produkter	30.	4:o Produits divers: (cuivre battu ou laminé; objets moulés en métaux autres que le fer; plomb; zinc, minerai lavé et grillé; cobalt; manganèse, minerai moulu; soufre; sulfate de fer; ocre rouge; alun; plombagine; marbres; houille;)	26.
5:o Arbetskraft: (antal arbetare använda vid bergverks- och bruks-driften; olycksfall bland dessa arbetare; ångmaskiner använda vid bergverks- och bruks- driften;)	31.	Tableau récapitulatif des produits de l'industrie miné- rale pour les années 1880—1884	30.
6:o Inmutningar och hvilostånd	33.	5:o Ouvriers employés dans les mines et les usines; accidents; machines à vapeur	31.
7:o Förändringar genom anläggning eller nedläggande af verkstäder	34.	6:o Permissions de recherches des mines, données par l'administration, et permissions obtenues de suspen- dre, pour un temps déterminé, les travaux dans les mines	33.
		7:o Autorisations d'usines accordées, et autorisations d'usines annulées	34.

Observations.

1 Kubikfot	= 0.02617 Mètre cube.
1 Centner (Ctr)	} = 42.50758 Kilogrammes.
= 100 Skålpund (℔)	
1 Krona	} = 1.39 Franc.
= 100 öre	

TILL KONUNGEN.

Jemlikt nådig föreskrift får Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium härmed afgifva underdånig Berättelse rörande Bergshandteringen i Riket för kalenderåret 1884, med redogörelse, under särskilda rubriker, angående de förhållanden, som utgöra föremål för denna berättelse.

1:o. **Jernhandteringen.**a) **Malmuppföringen.**

De grufvor, som för vinnande af jernmalm under året varit bearbetade, äro till antalet 526; och hafva, enligt hvad här nedan finnes närmare angifvet, ur dem bland dessa grufvor, i hvilka malm erhållits, och hvilka till antalet utgöra 378, uppfodrats tillsammans 21,343,229,⁴² centner bergmalm; hvarjemte ur malmtägrer i två likaledes uppgifna Län upphemtats 54,188 centner 70 ⁶ sjö- och myr-malmer.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Norrbotiens Län:				
Gellivara Socken	Gellivara malmfält	4	1,100	—
	Summa för Norrbottens Län	4	1,100	—
Jemtlands Län:				
Kalls Socken	Grötoms grufva	1	15	—
	Summa för Jemtlands Län	1	15	—
Gefleborgs Län:				
Torsåkers Socken	Nyängsgrufvan	1	158,316	—
	Göskegrufvan	1	43,578	—
	Penninggrufvan	1	42,057	—
	Malmbergsgrufvan	1	1,925	—
	Skinnarbogruvan	1	12,012	—
	Myggbogruvan	1	70,308	—
	Sänkemossgrufvan	1	18,258	—
	Stollgrufvan	1	24,693	—
Öster Fernebo Socken	Axelsgrufvan, m. fl.	*) 3	—	—
	Rödängsgrufvan	1	41,803	—
	Summa för Gefleborgs Län	12	412,950	—
Upsala Län:				
Dannemora och Films Socknar	Dannemora malmfält	9	968,554	—
Films Socken	Gräsbogruvan	1	12,500	—
	Gamla Rörbergsgrufvan	1	5,700	—
	Anna Johannagrufvan	1	4,000	—
	Kalkbergsmossgrufvan	1	674	—
Morkarla Socken	Stenringsgrufvan	1	32,596	—

* Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Alunda Socken	Ramhällsgrufvan	1	95,054	—
	Hammarins- och Hargs-grufvorna	3	89,766	—
Lena Socken	Salsta grufvor	2	39,635	—
	Nya Slessbygrufvan	*) 1	—	—
	Brunna grufvor	2	12,164	—
Öster Löfsta Socken	Håkanbo Jernberget	*) 1	—	—
Summa för Upsala Län		24	1,260,943	—
Stockholms Län:				
Valö Socken	Tammsgrufvan i Vigelsbo malmfält	1	78,120	—
	Stockenströmsgrufvan i d:o d:o	1	660	—
	Fogelleksgrufvan i d:o d:o	1	8,400	—
	Jakob Edbergsgrufvan i d:o d:o	1	10,200	—
Börstils Socken	Skedika malmfält	1	69,233	—
	D:o d:o	*) 2	—	—
	Mällbygrufvan, m. fl.	*) 6	—	—
Hargs Socken	Björstagrufvan	1	22,320	—
	Allmäningsgrufvan	*) 1	—	—
Hökhufvuds Socken	Gillermogrufvan	*) 1	—	—
Väddö Socken	Olofsgrufvan, m. fl.	*) 13	—	—
Häfverö Socken	Viksgrufvan	1	5,738	—
	Jacobi- och Carlbergs-grufvorna	2	13,500	—
	Näsgrufvorna	2	1,336	—
	Gamla Lappgrufvan	1	2,400	—
	Klintgrufvan, m. fl.	*) 9	—	—
	Sandgrufvan, m. fl.	*) 6	—	—
Singö Socken	Skällbogruvvan, m. fl.	*) 4	—	—
Forsmarks Socken	Carolinagrufvan	*) 1	—	—
Söderby Carl Socken				
Summa för Stockholms Län		55	211,907	—
Kopparbergs Län:				
Säfsnäs Socken	Sjögrufvan	1	18,576	—
Svärdsjö Socken	Vintjernsfältet	2	328,762	—
Stora Tuna Socken	Tuna Hästbergsfältet	12	397,824	—
	Rommefältet	3	245,344	—
	Bagghyttegrufvan	1	18,363	—
Silfbergs Socken	Tallbottengruvvan	1	31,625	—

* Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.		
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.	
Kopparbergs Socken	Bråfallsgrufvan	1	72,800	—	
	Harmsarfsgrufvan	1	13,614	—	
Grangärdes Socken	Östra och Vestra Ormbergsfälten	1	407,985	—	
	Risbergsfältet	5	429,252	—	
Ludvika Socken	Strandbergsfältet	1	278,946	—	
	Norra och Södra Grängesbergsfälten	7	422,933	—	
	Björnbergsfältet	2	327,238	—	
	Burängsbergsfältet	6	224,507	—	
	Holmtjernsfältet	1	15,033	—	
	Ivikefältet	1	78,788	—	
	D:o	*) 1	—	—	
	Fredmundbergsfältet	*) 1	—	—	
	Björnbergsfältet	1	81,724	—	
	Finnäsfältet	2	32,700	—	
	D:o	*) 1	—	—	
	Bäckbergsfältet	1	23,505	—	
Norrbärkes Socken	Gräsbergsfältet	5	246,936	—	
	Södra Häksbergsfältet	1	15,000	—	
	Norshedsgrufvan	1	6,000	—	
	Östanbergsfältet	3	64,000	—	
	Nybergsfältet	3	101,070	—	
	Mällsjöbergsfältet	2	45,492	—	
	Holängsfältet	3	73,249	—	
	D:o	*) 1	—	—	
	Stora Gubbogrufvan	1	69,200	—	
	Svarthyttgrufvan	1	39,657	—	
	Närsjögrufvan	1	4,404	—	
	Hillängsgrufvan	1	39,689	—	
Söderbärkes Socken	Ringgrufvan	1	1,650	—	
	Tallgrufvan	1	9,705	—	
	Norra och Lilla Klockgrufvorna	2	4,386	—	
	Gesbergs Hemgrufva	1	328	—	
	Rödjningsgrufvan	1	94,101	—	
	Sätters Socken	Bispbergsfältet	3	309,354	—
		Nisshyttfältet	2	36,324	—
	D:o	*) 1	—	—	

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Hedemora Socken	Knapptjernsgrufvan	1	73,075	—
Husby Socken	Rällingsbergsgrufvan	1	178,004	—
Gustafs Socken	Österbygrufvan	1	24,254	—
Garpenbergs Socken	Vestra Långviksfältet	1	161,761	—
	Pålsbenningsfältet	1	17,512	—
	D:o	*) 1	—	—
	Hummelsbofältet	1	6,000	—
	Ryllshyttfältet	1	120,251	—
Folkärna Socken	Svensbofältet	4	77,327	—
Summa för Kopparbergs Län		102	5,268,248	—
Vestmanlands Län:				
Sala Socken	Schishyttjerngrufvan	1	12,160	—
	Lungendalsgrufvan	1	17,548	—
Norbergs Socken	Springargrufvan	*) 1	—	—
	Risbergsfältet	4	1,087,301	72
	Getbacksfältet	2	55,591	97
	Norrbergsfältet	2	342,427	37
	Gamla Morbergsfältet	3	481,934	39
	Klackbergsfältet	5	97,8235	9
	Smörbergsfältet	2	41,789	27
	Kallmorafältet	4	351,895	85
	D:o	*) 1	—	—
	Kolningsbergsfältet	2	433,879	7
	Bålsjöbergsfältet	2	104,698	3
	Rödbergsfältet	1	62,072	14
	Ragvaldsbergsfältet	1	109,001	—
Andersbenningsfältet	2	169,615	99	
Vestanfors Socken	Skansgrufvan	1	2,200	—
	Jakobsgrufvan	1	59,427	—
	Presidentgrufvan	1	4,705	—
	Johannagrufvan	1	3,571	85
	Riddargrufvan	1	66,000	—
	Silftjerns- och Gamla Giltjerns-grufvorna	*) 2	—	—
	Östra och Vestra Stortägsgrufvorna	2	46,825	—
	Öfra Matsgrufvan	1	22,582	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Skinskattebergs Socken	Mariagrufvan	1	117,566	—
	Bäckgrufvan	1	114,857	—
	Nordstjernegrufvan	1	88,432	—
	Högbergsgrufvan	1	126,189	—
	Öfra och Nedra Kanalgrufvorna, m. fl. ...	*) 18	—	—
	Bastnäsfältet	3	71,655	90
	Bäckgrufvefältet	3	101,714	30
	Skärsjöfältet	*) 2	—	—
	Stripafältet	2	93,011	73
	Skilåfältet	1	3,864	79
	Nybergsfältet	1	36,412	67
	Högforsfältet	1	21,659	37
	Främshyttfältet	1	31,624	—
	Kvekgrufvan	1	2,905	—
	Kullgrufvan	1	12,994	—
	Flinthedsgrufvan	1	6,556	—
	Sundsgrufvan	1	2,424	—
	Jutgrufvan	1	2,025	—
	Henriksgrufvan	1	3,525	—
	Persgrufvan	1	39,770	40
Elgtorpsgrufvan	1	30,212	52	
Tägtgrufvan	*) 1	—	—	
Summa för Vestmanlands Län		89	5,320,449	42
Örebro Län:				
Nya Kopparbergs Socken	Lombergfältet	2	150,942	—
	D:o	*) 3	—	—
	Stjelkbergfältet	3	62,086	—
	D:o	*) 2	—	—
	Kärrgrufvan	1	10,575	—
	Norra Barnfallsgrufvan	1	50,226	—
	Åsgrufvan	1	24,521	—
	Qvarnmossegrufvan	1	4,750	—
	Helsinggrufvan	1	1,455	—
	Gullgrufvan	1	3,855	—
	Kungsgrufvan	1	5,408	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
	Hembäcksgruftan	1	6,705	—
	Limbergs Mossgruftan	1	28,000	—
	Salobergsfältet	2	40,596	—
	Svartviksfältet	5	276,272	—
	Stora Kristiernsgruftan	1	16,090	—
	Ställbergs fältet	4	173,240	—
	Hals- eller Skött-gruftan	1	105,709	—
	Björnuddegruftan, m. fl.	*) 28	—	—
Ramsbergs Socken	Gräsbergs Långgruftan	1	5,095	—
	Stråsafältet	1	26,500	—
	Kärrgrufvefältet	3	72,960	—
	Ställbergsgruftan	*) 1	—	—
Lindes Socken	Gränshyttfältet	*) 1	—	—
	Ingelshyttfältet	2	184,955	—
	Stripafältet	2	611,655	—
	Grönvoldsgruftan	1	50,000	—
	Trädgårds- och Pettersbergs-grufvorna...	*) 2	—	—
Hellefors Socken	Björnhöjdeggruftan	1	89,225	—
	Palamgruftan	1	42,450	—
	Kexkärnbergsgruftan	1	58,020	—
	Gamla Sirsjöbergsgruftan	1	27,345	—
Grythytte Socken	Högbornsfältet	6	117,900	—
	D:o	*) 1	—	—
	Sikbergsgruftan	1	74,600	—
	Brunsjögruftan	1	54,350	—
	Hultgruftan	*) 1	—	—
Hjulsjö Socken	Ösjöbergsgruftan	1	4,410	—
	Bredsjö Kärrgruftan	1	6,160	—
	Gröndalsgruftan	1	24,415	—
	Bredsjö Åsgruftan	1	5,735	—
	Norra Gunnarsbergsgruftan	1	16,100	—
	Östra Spånggruftan	1	3,853	—
	Stora Gunnarsbergsgruftan	1	45,250	—
	Persgruftan	1	444	—
	Kärrgruftan	1	1,245	—
	Stora Ånnenäsgruftan	1	49,755	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Nora Socken	Stora Slotterbergsgruftan	1	99,625	—
	Qviddberget	1	41,240	—
	Nya Qviddberget	1	2,470	—
	Eriksbergsgruftan	1	5,000	—
	Picklabergsgruftan, m. fl.	*) 9	—	—
	Klackafältet	3	169,087	—
	Vestra Rödkärnsfältet	*) 1	—	—
	Timanshyttefältet	3	90,311	—
	Skärhyttefältet	1	13,610	—
	Stribergsfältet	5	948,283	—
	Ringshyttefältet	4	146,912	—
	D:o	*) 7	—	—
	Fogdhyttefältet	3	116,604	—
	Pershyttefältet	4	303,216	—
	Bergsängsfältet	1	13,210	—
	Hagbyfältet	1	16,980	—
	Dalkarlsbergsfältet	5	573,921	—
	Vikersfältet	1	84,691	—
	Hvilarefältet	1	77,163	—
	Jernboås Socken	Slotterbergsfältet	1	64,078
Rösbergsfältet		1	131,647	—
Haggrufvefältet		2	90,305	—
D:o		*) 1	—	—
Carlskoga Socken	Malmhölje- och Sandviks-grufvorna	*) 2	—	—
Qvistbro Socken	Kronobergs grufvor	*) 6	—	—
Summa för Örebro Län		164	5,521,205	—
Vermlands Län:				
Filipstads Norra och Vestra Bergslag	Nordmarksfältet	1	284,600	—
	D:o	*) 1	—	—
	Finnmossefältet	1	233,000	—
	Tabergsfältet	2	201,200	—
	Enggrufvefältet	4	249,980	—
	Rämsbergsgruftan	1	26,050	—
	Nordgruftan å Haborgshytte mark	1	2,290	—
	Väggruftan	1	1,200	—
	Stettgruftan och Agegruftan	*) 2	—	—

* Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Filipstads Östra Bergslag	Persbergs- och Yngshyttefälten	17	1,038,460	—
	Gåsgrufvefältet	1	73,860	—
	Limtjernsfältet	1	39,700	—
	Långbansfältet	4	111,730	—
	Nykroppafältet	7	144,970	—
	Sundsgrufvefältet.....	3	84,040	—
	Ansviksfältet	1	23,450	—
	Fagerbergsgrufvan	1	70,830	—
	Lim- och Gustafs-grufvorna i Gåsborns s:n	1	50,540	—
	Jakob Persgrufvan i D:o d:o	1	19,390	—
	Nyhyttefältet	3	18,350	—
	Mellangrufvan i Vinternäsfältet.....	1	24,040	—
	Pajsbergsgrufvan	1	6,790	—
	Kytthyttegrufvan	1	810	—
	Summa för Vermlands Län	57	2,705,280	—
Södermanlands Län:				
Åkers Socken	Bredsjönäs Sjögrufva	1	20,057	—
Gåsinge Socken	Skotvångsgrufvan	1	23,000	—
Svårtuna Socken	Förolagrufvan	1	27,000	—
	Långgrufvan	1	16,400	—
Sköldinge Socken	Kantorps grufvor.....	3	230,355	—
	Oscarsgrufvan	1	130,000	—
	Vilhelmina-, Mosstorps- och Korslöts-grufvorna	3	41,000	—
	Nygrufvan	*) 1	—	—
Tunabergs Socken	Lergrufvefältet	2	17,392	—
	Summa för Södermanlands Län	14	505,204	—
Östergötlands Län:				
Skällviks Socken	Nartorpsgrufvan	1	115,128	—
	Summa för Östergötlands Län	1	115,128	—
Jönköpings Län:				
Månsarps Socken.....	Tabergsfältet	3	20,800	—
	Summa för Jönköpings Län	3	20,800	—
	Summa för hela Riket	526	21,343,229	42

* Utan uppgifvet malmfång.

På sätt ofvan blifvit omförmäldt och af här lemnade specifikation närmare inhemtas, är det sålunda erhållna beloppet bergmalm uppfördradt ur 378 af de under året bearbetade grufvorna; hvaremot ur de återstående af dessa grufvor, till antalet 148, hvilka förmäls hafva arbetats endast försvarsvis eller försöksvis, något malmfång, så vidt uppgifvet är, icke vunnits.

Sjö- och Myr-malmer		Erhållen malm.	
		Centner.	q.
hafva blifvit upptagna till följande belopp:			
i Jönköpings Län för 2 masugnar.....		30,622	70
i Kronobergs Län för 3 d:o		23,566	—
	Summa	54,188	70

b) Tackjernstillverkningen.

Under året 1884 hafva varit begagnade 178 masugnar. Blåsningstiden har utgjort 40,361 dygn 5 timmar; och har tillverkningen uppgått till 10,128,399 centner 71 q, hvaraf 173,098 centner 81 q gjutgods, åstadkommet direkt ur masugnarna.

I nedanstående tabell, Lit. A, äro berörda förhållanden i afseende å ifrågavarande tillverkning närmare angifna särskildt för hvarje Län, der sådan tillverkning egt rum.

Lit. A.

Tackjernstillverkningen, kalenderåret 1884.

Belägenhet.	Begagnade masugnar.	Blåsningstid.		Uppgifven tillverkning.					
		Dygn.	Timmar.	Tackjern.		Gjutgods.		Summa.	
				Centner.	q.	Centner.	q.	Centner.	q.
Norrbottnens	2	392	10	81,027	75	1,469	60	82,497	35
Vesterbottnens	2	280	21	60,464	55	863	80	61,328	35
Vesternorrlands	4	700	15	178,366	19	6,198	40	184,534	59
Gefleborgs	20	4,583	—	1,297,334	73	10,479	57	1,307,814	30
Upsala	6	1,722	15½	474,211	11	9,869	57	484,080	68
Stockholms	4	735	12	167,875	89	1,064	96	168,940	85
Kopparbergs	37	8,678	10	2,280,964	40	6,814	10	2,287,778	50
Vestmanlands	16	4,134	14	1,038,695	35	9,246	78	1,047,942	13
Örebro	47	10,236	9	2,338,821	45	97,149	68	2,435,971	13
Skaraborgs	1	130	—	17,705	70	334	75	18,040	45
Vermlands	24	5,862	18½	1,382,738	56	17,956	31	1,400,694	87
Södermanlands	3	475	—	78,127	—	—	—	78,127	—
Östergötlands	6	1,296	—	366,618	80	7,550	96	374,169	76
Calmar	3	892	—	175,027	55	1,634	80	176,662	35
Jönköpings	2	143	—	12,604	—	52	77	12,656	77
Kronobergs	1	98	—	4,747	87	2,412	76	7,160	63
Summa	178	40,361	5	9,955,300	90	173,098	81	10,128,399	71

Fördelas, på sätt förut skett, tackjernstillverkningen å nedannämnda bergslager och öfriga orter i Riket, med angifvande af begagnade masugnar, blåsningstid, tillverkningsbelopp, dygnstillverkning samt medelbelopp för hvarje masugn af blåsningstid och tillverkning, med sistnämnda medelbelopp äfvensom tillverkningsbeloppen utjemnade till hela tal, så finnes förhållandet derutinnan för året 1884 hafva varit följande:

Lit. B.

Tackjernstillverkningen inom och utom Bergslag, kalenderåret 1884.

	Begagnade masugnar.	Blåsningstid.		Tillverkningsbelopp.	Dygnstillverkning.	Medelbelopp för hvarje masugn.	
		Dygn.	Timmar.			Blåsningstid.	Tillverkning.
	Antal.	Dygn.	Timmar.	Centner.	Centner.	Dygn.	Centner.
<i>Inom Bergslag.</i>							
Vesterbergslagen i Kopparbergs Län	16	3,225	—	782,308	242.58	201	48,894
Norbergs Bergslag i Vestmanlands Län	11	2,741	14	697,549	254.43	249	63,414
Nya Kopparbergs, Hellefors, Grythyttte, Hjulsjö, Lindes och Ramsbergs Bergslager i Örebro Län	23	4,555	22	1,152,752	253.02	198	50,120
Nora, Carlskoga, Lekebergs och Lerbäckes Bergslager i Örebro Län...	21	5,162	11	1,170,478	226.73	246	55,737
Filipstads Bergslag i Vermlands Län	14	3,556	22	796,793	224.01	254	56,914
Summor och medeltal	85	19,241	21	4,599,880	239.05	226	54,116
<i>Utom Bergslag</i>	93	21,119	8	5,528,520	261.77	227	59,436
Summor och medeltal för hela Riket	178	40,361	5	10,128,400	250.94	227	56,901
Förhållandet var kalenderåret 1883:							
<i>Inom Bergslag</i>	91	19,312	1	4,492,010	232.62	212	49,363
<i>Utom Bergslag</i>	100	21,916	17½	5,450,371	248.68	219	54,504
<i>För hela Riket</i>	191	41,228	18½	9,942,381	241.15	216	52,054

Den största för ett verk uppgifna tillverkning har åstadkommits vid det i Kopparbergs Län belägna Domnarfvets jernverk, med tre under året använda masugnar, hvarest den utgjort 388,500.67 centner, med en dygnstillverkning af 364.55 centner; hvaremot den minsta för någon verkstad anmälda tillverkning finnes uppgifven för en masugn i Örebro Län, med 4,265.63 centner och en dygnstillverkning af 213.78 centner.

c) Gjutgodstillverkningen.

Enligt hvad redan blifvit omförmäldt och tabellen Lit. A utvisar, har under kalenderåret 1884 vid masugnarna omedelbarligen åstadkommits gjutgods till sammanräknadt belopp af 173,098.81 centner. Vid de egentliga gjuterierna åter, om hvilkas anläggning anmälan hos Bergs-öfverstyrelsen egt rum och från

hvilka i följd deraf uppgifter rörande tillverkningen skolat till nämnda Styrelse ingå, har, genom tackjerna omsmältning, gjutgods under berörda år blifvit till nedan angifna belopp tillverkad:

			Centner.	℔.
Vesterbottens Län:	Bygdeå Socken	Robertsfors		2,350. 08.
Vesternorrlands Län:	Arnäs Socken	Jerfed	3,500. —	
	Sköns »	Sund	3,709. 60.	
	» »	Mohög	2,613. 58.	9,823. 18.
Gefleborgs Län:	Gefle stad	Gefle gjuteri	11,943. 70.	
	Torsåkers Socken	Hofors	12,043. 50.	
	Valbo »	Forsbacka	5,956. 32.	29,943. 52.
Stockholms Stad:	Bergsund		9,944. 20.
Stockholms Län:	Tveta Socken	Bränninge	1,930. —	
	Bromma Socken	Sundbyberg	5,700. —	7,630. —
Kopparbergs Län:	Falu Stad	Falu gjuteri	2,800. —	
	» »	Falu nya gjuteri	3,200. —	
	Grytnäs Socken	Avesta	9,810. 10.	
	Näs Socken	Lindesnäs	211. —	
	Garpenbergs Socken	Dormsjö	5,263. —	
	Norrbärkes Socken	Morgårdshammar	9,382. 71	
	Stora Tuna Socken	Domnarfvet	20,475. 14.	51,141. 95.
Vestmanlands Län:	Arboga Stad	Arboga gjuteri	21,214. 97.	
	Köpings Stad	Köpings gjuteri	16,960. 89.	
	Vestanfors Socken	Fagersta	3,897. 55.	
	Vittinge Socken	Molnebo	303. —	42,376. 41.
Örebro Län:	Bodarne Socken	Laxå	2,230. 13.	
	Lerbäcks Socken	Skyllberg	475. —	
	Askers Socken	Brefven	7,681. 38.	10,386. 51.
Skaraborgs Län:	Undenäs Socken	Forsvik		6,386. —
Vermlands Län:	Eda Socken	Charlottenberg	2,891. 06.	
	Elfsbacka Socken	Elfsbacka	1,398. 65.	
	Fernebo Socken	Finnshyttan	4,470. 97.	
	Rämens Socken	Liljendal	726. 92.	
	Stafnäs Socken	Stömned	353. 80.	9,841. 40.
Göteborgs och Bohus Län:	Göteborgs Stad	Göteborgs mekaniska verkstad ..	17,140. 94.	
	Partille Socken	Jonsered	1,670. —	18,810. 94.
Södermanlands Län:	Åkers Socken	Åker	3,950. —	
	Frustuna Socken	Ehrendal	139. 50.	
	Lilla Mellösa Socken	Hellefors	8,791. 92.	
	Tunabergs Socken	Näfveqvarn	29,613. —	
	Kila Socken	Stafsjö	1,699. —	44,193. 42.

Östergötlands Län:	Risinge Socken	Finspång.....	16,442.	17.	
	Motala Socken.....	Motala mekaniska verkstad.....	15,240.	68.	
	Qvillinge Socken	Hult.....	4,657.	36.	36,340. 21.
Calmar Län:	Gärdserums Socken	Forseström	1,398.	64.	
	Lofta Socken	Öfverum	9,473.	80.	
	Hallingsbergs Socken	Ankarsrum	19,590.	—	
	Vimmerby Socken	Storebro	2,825.	—	
	Döderhults Socken.....	Oskarshamn	565.	84.	
	Långemåla Socken	Hornsö	42.	88.	
	Ljungby Socken	Fredrikström	979.	—	34,875. 16.
Jönköpings Län:	Ingatorps Socken	Bruzaholm.....	3,186.	43.	
	Gnosjö Socken	Häryd	2,853.	82.	
	Hakarps Socken	Husqvarna	33,734.	—	
	Åsenhöga Socken	Marieholm	2,800.	—	
	Käreda Socken	Åminne	1,753.	36.	44,327. 61.
Kronobergs Län:	Skatelöfs Socken	Huseby.....	1,470.	—	
	Nottebäcks Socken	Klafreström	2,560.	—	
	Lenhofda Socken	Säfsjöström	645.	—	
	Moheda Socken	Torp	5,646.	—	
	Sandsjö Socken	Örmo	8,553.	63.	18,854. 63.
Blekinge Län:	Lösens Socken	Lyckeby			996. 25.
Malmöhus Län:	Malmö gjuteri		14,612.	—	
	Ystads gjuteri		3,872.	—	
	Helsingborgs gjuteri		4,298.	05.	22,782. 05.
			<hr/>		Summa 401,003. 52.

På grund af hvad Collegium i sin underdåniga berättelse angående bergshandteringen för år 1874 anfört derom, att åtskilliga med här ifrågavarande fabriksinrättningar jemförliga verkstäder finnes inom Riket anlagda, utan att om anläggningen af desamma gjorts sådan anmälan, som senast i Kongl. Förordningen angående utsträckt frihet för bergshandteringen den 20 September 1859 § 1 och Kongl. Förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 Juni 1864 § 10 vore föreskrifven, hvadan dessa verkstäder, hvilka i de flesta fall torde af vederbörande hafva betraktats såsom hänförliga till den klass af fabriksinrättningar, som i Kongl. Hallordningen den 2 April 1770 Art. II § 1 samt i Fabriks- och Handtverks-ordningen den 22 December 1846 § 18 afsetts, och å hvilka föreskrifterna i Kongl. Förordningen den 18 Juni 1864 § 9 egt tillämplighet, icke kunde, vid slikt förhållande, vara att räkna till sådana inrättningar, med hvilka Bergs-öfverstyrelsen hade befattning, samt att följaktligen uppgifterna om tillverkningen vid dessa verkstäder icke håller syntes böra, under nu gällande bestämmelser härutinnan, i berättelsen angående bergshandteringen upptagas, men att emellertid ett sammanförande på ett ställe af uppgifterna om den årliga tillverkningen vid samtliga här åsyftade verkstäder för bearbetande af mineralrikets alster vore egnadt att i fråga om hela beloppet af tillverkningen gifva, bland annat, en lättare

öfversigt, har Collegium äfven nu vidtagit den anordning, att i Collegii underdåniga berättelse angående Fabriker och Manufakturer kommer att, jemnte tillverkningen vid deri tillförene omförmälda slag af mekaniska verkstäder, under rubriken »Gjuterier och Mekaniska verkstäder» uppgifvas äfven tillverkningen vid de under här ofvan anförda rubrik, lit. c), hörande verkstäder, med anmärkning, att denna senare tillverkning är, såsom åstadkommen vid verkstäder tillhörande bergshandteringen, jemnväl i berättelsen rörande denna handtering upptagen.

d) Stångjernstillverkningen.

Under året 1884 hafva 243 stångjernsverk, med 725 smälthärdar eller smältugnar, varit begagnade; och har stångjernstillverkningen uppgått till 6,394,126 centner 66 t , enligt hvad i nedanstående tabell, Lit. C, finnes närmare angifvet:

Lit. C.

Stångjernstillverkningen, kalenderåret 1884.

L ä n.	Begagnade		Uppgifven tillverkning.	
	Verk.	Härdar eller ugnar.	Centner.	t .
	Antal.	Antal.		
Norrbottnens	5	12	46,642	13
Vesterbottnens	3	8	37,890	70
Vesternorrlands	7	17	17,500	47
Gefleborgs	33	87	852,606	51
Upsala	12	41	313,400	15
Stockholms	5	11	39,296	22
Kopparbergs	32	100	1,029,612	57
Vestmanlands	22	¹⁾ 76	²⁾ 926,721	50
Örebro	36	122	1,329,906	97
Skaraborgs	4	5	8,165	62
Vernlands	29	134	877,289	31
Elfsborgs	6	13	38,093	50
Södermanlands	6	11	30,273	34
Östergötlands	19	³⁾ 49	⁴⁾ 634,927	61
Calmar	9	18	⁵⁾ 124,527	52
Jönköpings	8	10	21,551	4
Kronobergs	6	6	9,521	50
Blekinge	1	5	56,200	—
Summa	243	725	6,394,126	66

¹⁾ Deraf 3 puddelugnar och 1 Martinsugn.

²⁾ Deraf 66,496.45 centner, tillverkade af Bessemer-göt.

³⁾ Deraf 2 puddelugnar och 2 Martinsugnar.

⁴⁾ Deraf 88,977.04 centner, tillverkade af Martins-göt.

⁵⁾ Deraf 5,796.97 centner, tillverkade af Martins-göt.

De största tillverkningsbeloppen äro uppgifna: för Domnarfvets jernverk i Kopparbergs Län, med 323,827.05 centner; för Uddeholms verken i Vermlands Län med 321,361.66 centner; för Bofors och Björkborns bruk i Örebro Län, med tillsammans 195,766.46 centner och derjemte 37,974.90 centner, utvalsade af smältstycken från andra verk; för Degerfors bruk i samma Län med 182,451.43 centner och derjemte 10,979.57 centner, utvalsade af smältstycken från andra verk; för Finspång och Lotorps bruk i Östergötlands Län med tillsammans 173,690.03 centner; varande deremot det minsta tillverkningsbeloppet för något verk uppgifvet för ett bruk i Calmar Län med 39 centner.

Med åberopande af hvad i de underdåniga berättelserna för åtskilliga föregående år blifvit anfördt angående ej mindre det förhållandet, att vissa till denna gren af jernhandteringen hörande verk på senare tider börjat användas uteslutande eller i betydligare omfattning för tillverkandet af smältstycken, hvilka, der de ej disponerades direkt för export, hufvudsakligen vid andra, med valsverk försedda, verkstäder välldes och utarbetades, än ock svårigheten att med den form, i hvilken uppgifterna härom inkomme, och i anseende till berörda fördelning af tillverkningsarbetet, kunna, med nöjaktig tillförlitlighet, för alla förekommande fall beräkna, huru stort belopp af här åsyftade tillverkning borde under artikeln »Stångjern» upptagas, samt med omförmälände, att särskildt upptagna belopp tillverkade smältstycken blifvit i ofvan utförda summa tillverkad stångjern inräknade endast för så vidt bestämdt angifvits, att dessa smältstycken antingen inom landet förarbetats till något slags manufaktur eller vore afsedda att i oförändradt skick exporteras; får Collegium för öfrigt i hithörande afseende anmäla, att för nu ifrågavarande år, förutom nyssnämnda, i summa stångjern upptagna, tillverkning af smältstycken, hvilken utgör tillsammans 39,334 centner 93 æ, en tillverkning af smältstycken, af hvilka utan tvifvel den öfvervägande andelen blifvit inom landet till stång- eller ämnes-jern bearbetad, finnes särskildt uppgifven

för Norrbottens Län af	55,931.73 centner,
» Vesterbottens » »	769.64 »
» Vesternorrlands » »	99,970.19 »
» Gefleborgs » »	496,351.71 »
» Upsala » »	41,248.88 »
» Stockholms » »	42,185.85 »
» Kopparbergs » »	1,021,171.19 »
» Vestmanlands » »	609,956.32 »
» Örebro » »	138,118.91 »
» Vermlands » »	802,766.34 »
» Elfsborgs » »	44,205.58 »
» Södermanlands » »	11,813.00 »
» Östergötlands » »	62,813.97 »
» Calmar » »	28,474.30 »

Summa 3,455,777.61 centner.

e) Ståltillverkningen.

I likhet med hvad i de näst föregående underdåniga berättelserna egt rum, hafva uppgifterna om ståltillverkningen, hvilka dessförinnan varit i en gemensam tabell sammanförda med uppgifterna om

manufaktur tillverkningen, här blifvit i en tabell för sig upptagna, dervid, i öfverensstämmelse med hvad förut skett, och enär de inkomna uppgifterna härutinnan icke lemna stöd för någon särskild fördelning efter metallens hårdhetsgrad, beloppen af de enligt Bessemers metod åstadkomna tillverkningarna samtliga hänförts till artikeln stål; och har, enligt hvad den sålunda upprättade tabellen, Lit. D, närmare utvisar, tillverkning af stål under året åstadkommits vid 29 verk till ett belopp af 1,585,264 centner 86 \mathfrak{c} .

Lit. D.

Ståltillverkningen, kalenderåret 1884.

L ä n.	Be- gag- nade verk.	Uppgifven tillverkning.							
		Bessemer-stål.		Martin-stål.		Andra slag.		Summa.	
		Centner.	\mathfrak{c} .	Centner.	\mathfrak{c} .	Centner.	\mathfrak{c} .	Centner.	\mathfrak{c} .
Vesternorrlands	1	—	—	—	—	1) 120	64	120	64
Gefleborgs	4	381,981	18	—	—	—	—	381,981	18
Upsala	2	—	—	—	—	2) 12,758	63	12,758	63
Kopparbergs	5	359,338	34	131,815	8	3) 6,519	72	497,673	14
Vestmanlands	3	105,706	10	7,346	37	4) 6,468	50	119,520	97
Örebro	4	102,935	89	37,871	92	—	—	140,807	81
Vermlands	8	233,276	—	183,489	85	4) 11,553	39	428,319	24
Elfsborgs	2	—	—	—	—	4) 4,083	25	4,083	25
Summa	29	1,183,237	51	360,523	22	41,504	13	1,585,264	86

De under rubriken Bessemer-stål upptagna tillverkningarna hafva åstadkommits å nedannämnda ställen, med följande belopp, nemligen:

vid Iggesund i Gefleborgs Län	105,988.63	centner,
» Sandviken i D:o D:o	145,351.26	»
» Forsbacka i D:o D:o	109,510.59	»
» Hofors i D:o D:o	21,130.70	»
» Domnarfvet i Kopparbergs Län	116,279.17	»
» Långshyttan i D:o D:o	97,302.17	»
» Ulfshyttan i D:o D:o	42,282.00	»
» Avesta i D:o D:o	103,475.00	»
» Vestanfors i Vestmanlands Län.....	105,706.10	»
» Bångbro i Örebro Län	82,572.22	»
» Stjernfors i D:o D:o	20,363.67	»
» Långbanshyttan i Vermlands Län.....	13,193.50	»
» Nykroppa i D:o D:o	92,960.60	»
» Uddeholmsverken i D:o D:o	57,127.55	»
» Björneborgshyttan i D:o D:o	69,994.35	»

Summa 1,183,237.51 centner.

1) Garfstål.

2) Deraf 8,521.16 centner brännstål och 4,237.47 centner gjutstål.

3) Deraf 6,139.52 centner gjutstål och 380.20 centner brännstål.

4) Brännstål.

f) Jern- och stål-manfakturtillverkningen.

För tillverkningen af jern- och stål-manufaktur under året 1884 hafva varit begagnade 148 verk; och är den vid dessa verk åstadkomna tillverkningen af nämnda slag uppgifven till ett sammanräknadt belopp af 1,033,097 centner 29 \mathfrak{a} , enligt hvad nedanstående tabell, Lit. E, närmare utvisar:

Lit. E.

Jern- och stål-manfakturtillverkningen, kalenderåret 1884.

L ä n.	Be- gag- nade verk.	Uppgifven tillverkning.									
		Plåt.		Spik.		Redskapsmide.		Diverse annan manufaktur.		Summa.	
		Antal.	Centner.	\mathfrak{a} .	Centner.	\mathfrak{a} .	Centner.	\mathfrak{a} .	Centner.	\mathfrak{a} .	Centner.
Norrbottnens.....	5	—	—	275	57	182	59	¹⁾ 10,577	29	11,035	45
Vesterbottnens.....	2	—	—	1,079	99	23	70	592	96	1,696	65
Vesternorrlands.....	10	—	—	544	67	1,987	58	62,874	24	65,406	49
Gefleborgs.....	10	—	—	1,512	66	73,298	16	²⁾ 40,768	56	115,579	38
Upsala.....	2	—	—	—	—	359	57	2,217	87	2,577	44
Stockholms.....	2	—	—	2	—	—	—	460	—	462	—
Kopparbergs.....	9	133,464	12	484	84	1,165	37	1,136	70	136,251	3
Vestmanlands.....	7	58,038	97	693	90	9,817	61	15,683	60	84,234	8
Örebro.....	15	48,563	82	34,435	67	4,740	87	11,180	34	98,920	70
Skaraborgs.....	2	—	—	—	—	120	—	729	2	849	2
Vernlands.....	17	—	—	42,768	10	—	—	27,004	45	69,772	55
Elfsborgs.....	7	—	—	1,908	24	—	—	2,005	80	3,914	4
Göteborgs och Bohus.....	4	—	—	—	—	—	—	11,515	2	11,515	2
Södermanlands.....	6	13,525	25	³⁾ 3,808	81	1,135	48	555	23	19,024	77
Östergötlands.....	14	140,368	89	⁴⁾ 74,541	99	3,323	66	⁵⁾ 49,820	62	268,055	16
Calmar.....	10	—	—	19,720	75	14,705	55	32,836	44	67,262	74
Jönköpings.....	11	—	—	1,605	29	3,150	—	2,444	64	7,199	93
Kronobergs.....	11	—	—	322	16	854	85	839	83	2,016	84
Blekinge.....	4	18,520	—	44,962	—	—	—	⁶⁾ 3,842	—	67,324	—
Summa	148	412,481	5	228,666	64	114,864	99	277,084	61	1,033,097	29

¹⁾ Deraf 9,901.13 centner finjern.

²⁾ Deraf 12,758.93 centner tråd, 2,058.77 centner ketting och 9,000 centner hästskor.

³⁾ Deraf 1,160 centner hästkosöm.

⁴⁾ Deraf 171.18 centner do.

⁵⁾ Deraf 12,000 centner jerntråd, 54,06 centner jernduk, 26,156.11 centner façonjern samt 7,569.62 centner hjul- och kanon-band.

⁶⁾ Deraf 768 centner stålplåtkärl.

2:o. Uppfordrad malm af annat slag än jernmalm äfvensom svafvelkis.

Uti de för vinnande af annan malm än jernmalm och för vinnande af svafvelkis arbetade grufvor hafva af dessa mineralier erhållits följande belopp, nemligen:

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.		
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.	
Guld-malm: = (ur 1 grufva) 1,129 centner.	Kopparbergs Län: Falun stad	Stora Kopparbergs grufva	1	¹⁾ 1,129	—
		S:a för Kopparbergs Län och Riket	1	1,129	—
Silfver- och Blymalmer: = (ur 22 grufvor) 374,538 centner.	Stockholms Län: Häfverö Socken	Viksgrufvan	1	17	—
		S:a för Stockholms Län	1	17	—
	Vestmanlands Län: Sala Socken.....	Sala Silfververks grufvor... D:o d:o ...	3 ²⁾ 6	307,905 —	— —
		S:a för Vestmanlands Län	9	307,905	—
	Örebro Län: Ljusnarsbergs Socken ...	Kafveltorpsfältet	3	25,681	—
	Lindes Socken	Erikagrufvan.....	²⁾ 1	—	—
	Hellefors Socken	Vestergrufvan ...	1	2,424	—
		Jan Olofsgrufvan	²⁾ 1	—	—
	Hammars och Lerbäckes Socknar	Åmmebergfältet	14	³⁾ 38,511	—
	Östergötlands Län: Godegårds Socken				
	S:a för Örebro och Östergötlands Län	20	66,616	—	
	Summa för Riket	30	374,538	—	

¹⁾ Guldförande kvarts.

²⁾ Utan uppgifvet malmfång.

³⁾ Malmen erhållen genom skrädning ur blyhaltig zinkmalm.

Grufvefältens eller Grufvornas			Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.	
Koppar-malm: = (ur 14 grufvor) 566,648.80 centner.	Jemtlands Län:				
	Åre Socken	Fröåfältet	1	261	80
		S:a för Jemtlands Län	1	261	80
	Kopparbergs Län:				
	Falu Stad	Stora Kopparbergs grufva...	1	403,354	—
	Grangärdes Socken	Långfallsgrufvan	1	7,203	—
		S:a för Kopparbergs Län	2	410,557	—
	Örebro Län:				
	Ljusnarsbergs Socken	Ljusnarsbergsfältet	1	4,837	—
		D:o	1) 2	—	—
		Kafveltorpsfältet	3	2) 30,134	—
		D:o	1) 3	—	—
	Ramsbergs Socken	Håkansbodafältet	3	1,222	—
		D:o	1) 1	—	—
	Grythytte Socken	Stensgrufvan	1) 1	—	—
	Hjulsjö Socken	Johannisbergs- och Fred- riksbergs-grufvorna	1) 2	—	—
		S:a för Örebro Län	16	36,193	—
	Södermanlands Län:				
	Tunabergs Socken	De Beschiska grufvan	1	3) 2,622	—
		S:a för Södermanlands Län	1	2,622	—
	Östergötlands Län:				
	Värna Socken	Bondschachtet	1	42,056	—
		Steffenburgsgrufvan	1	73,878	—
Björnsätters Socken	Grönhögsgrufvan	1	1,081	—	
	S:a för Östergötlands Län	3	117,015	—	
	Summa för Riket	23	566,648	80	
Kobolt-malm: = (ur 1 grufva) 1,316.99 centner.	Calmar Län:				
	Gladhammars Socken	Gladhammarsfältet	1	4) 1,316	99
	S:a för Calmar Län och Riket	1	1,316	99	

1) Utan nppgifvet malmfång.

2) Malmen innehållande delvis jemte koppar äfven bly och en ringa mängd zink.

3) Malmen jemväl innehållande kobolt.

4) Malmen delvis jemväl innehållande koppar.

Grufvefältens eller Grufvornas			Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.	
Nickel-malm: = (ur 3 grufvor) 73,035 centner.	Östergötlands Län:				
	Qvillinge Socken	Qvillinge grufva.....	1	30	—
		S:a för Östergötlands Län	1	30	—
	Jönköpings Län:				
	Alsheda Socken	Klefva grufvefält	2	73,005	—
		S:a för Jönköpings Län	2	73,005	—
	Summa för Riket	3	73,035	—	
Zink-malm: = (ur 20 grufvor) 1,056,113 centner.	Upsala Län:				
	Dannemora Socken	Dannemora malmfält.....	1	12,720	—
		S:a för Upsala Län	1	12,720	—
	Stockholms Län:				
	Häfverö Socken	Viksgrufvan	1	1,926	—
		S:a för Stockholms Län	1	1,926	—
	Kopparbergs Län:				
	Norrbärkes Socken	Stollberget	1	1,576	—
		S:a för Kopparbergs Län	1	1,576	—
	Örebro Län:				
	Ljusnarsbergs Socken ...	Kafveltorpsfältet	3	8,899	—
	Lerbäcks och Hammars Socknar	Åmmebergsfältet	10	1,030,992	—
	Östergötlands Län:				
	Godegårds Socken		4		
		S:a för Örebro och Östergötlands Län	17	1,039,891	—
	Summa för Riket	20	1,056,113	—	
Mangan-malm: = (ur 7 grufvor) 86,153.46 centner.	Vermlands Län:				
	Fernebo Socken	Långbansfältet.....	1	1) 42,550	—
		Pajsbergfältet.....	1	9,470	—
		S:a för Vermlands Län	2	52,020	—

1) Braunit och Hausmannit.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
Jönköpings Län:				
Ödestugu och Rogberga Socknar	Hohults grufvor	3	1) 3,510	—
	Spexeryds »	2	1) 30,623	46
	Christianstadsgrufvan, m. fl. 2)	15	—	—
	S:a för Jönköpings Län	20	34,133	46
	Summa för Riket	22	86,153	46
Kopparbergs Län:				
Falu stad	Stora Kopparbergs grufva	1	38,522	—
	S:a för Kopparbergs Län	1	38,522	—
	Summa för Riket	1	38,522	—

Svafvelkis:
= (ur 1 grufva)
38,522 centner.

Dessutom hafva å fyndigheter, tillhörande här ifrågavarande slag, blifvit under året försvarsvis och utan uppgifvet malmfång arbetade följande antal grufvor, nemligen: å *kopparmalm* inom Vesternorrlands Län 1 grufva, inom Jemtlands Län 1 grufva, inom Östergötlands Län 1 grufva och inom Jönköpings Län 10 grufvor, å *koboltmalm* inom Örebro Län 1 grufva; samt å *svafvelkis* inom Jönköpings Län 2 grufvor.

3:o. De så kallade Ädlare Verken, med dervid åstadkomna tillverkningar.

Guld.

Vid *Konung Gustaf III:s silfververk* i Falun hafva erhållits 43 ℔ 52 ort 20 korn guld.

Vid *Kafveltorps blyhytta* i Örebro Län hafva genom extraktion ur guldhaltigt silfver erhållits 2 ℔ 26 ort guld.

Vid *Åtvidabergs kopparverk* i Östergötlands Län hafva erhållits 64 ort guld.

Tillsammans hafva sålunda inom Riket tillverkats 46 ℔ 42 ort 20 korn guld.

Tillverkningen vid nämnda verk är afradsfri.

Silfver.

Vid *Konung Gustaf III:s silfververk* i Falun har åstadkommits en tillverkning af 1,042 ℔ 16 ort 16 korn silfver. Tillverkningen vid nämnda verk är afradsfri.

1) Brunsten.

2) Utan uppgifvet malmfång.

Sala silfververk i Vestmanlands Län: Grufvebrytningen har här drifvits i 64 arbetsrum, alla för Sala bergslags räkning. Af dessa arbetsrum hafva tillhört, inom Odalgrufvefältet, Torgschachtsgrufvan 3, Stor- eller Drottning-grufvan 40 och Carlsschachts-grufvan 15, samt varit brutna: på malm i fast klyft, medelst vägg- och pall-strossning 26, på malm i rasberg 5, för nya fyndigheters uppsökande eller för beredande af nya pallarbeten, medelst ortdrifning 25, samt för afsänkning 2; de öfriga sex arbetsrummen hafva varit, utom Odalsgrufvefältet belägna, skärpningar, som en kortare tid under året försvarsvis bearbetats. Orterna hafva drifvits till en sammanräknad längd af 669 fot och sänkingsarbetena till sammanlagdt djup af 29.5 fot. Ur grufvorna hafva uppfodrats 659,880 centner berg, hvarur erhållits 5,390 centner stufmalm, 168,990 centner vaskmalm samt 133,525 centner s. k. sylta.

Stufmalmens silfverhalt har i medeltal utgjort: helstoffens 32.8 ort pr centner och halfstoffens 20.7 ort pr centner.

Vaskmalmen har innehållit omkring 3 procent bly och en silfverhalt af omkring 2 ort pr centner.

I anrikningsverket och i vaskverken hafva förarbetats 186,371 centner vaskmalm, dervid erhållits 11,683 centner slig, med en silfverhalt af omkring 12.09 ort pr centner.

För blysmältningen hafva från de förberedande processerna blifvit uppförda 16,974 centner stufmalm och sliger samt 1,609 centner »hård, glete och abstrich»; hvaraf, efter drifning och finering, erhållits 2,726 z 73 ort fint silfver.

Den egentliga afraden utgör $\frac{1}{10}$ af tillverkningen.

Utom ofvannämnda tillverkning vid silfververket har derstädes ur after från de gamla vaskverken under året, genom extraktion på våta vägen, framstälts 34 z 25 ort silfver. Denna senare tillverkning har varit afradsfri.

Af silfververkets ränteersättningsfond, som enligt nådigt Bref till Kammar- och Commerce-Collegierna den 28 Mars 1873, skolat vid utgången af kalenderåret 1873 anses vara fullbildad och vid sistnämnda tid uppnått ett kapitalbelopp af 330,531 kronor 50 öre, äro, enligt inkomna räkenskaper öfver sagda fond, hos Sala bergslag innestående ett kapitalbelopp af 82,429 kronor 50 öre samt återstoden, 248,102 kronor, placerad dels mot skuldförbindelser, intecknade i fastigheter å landet, dels i Vexjö Hypoteksförenings obligationer.

Vid *Kafveltorps blyhytta* i Örebro Län hafva genom extraktion ur verkbly, erhållits 361 z 85 ort silfver. Dessutom har såsom biprodukt, vid extraktion af guld ur guldhaltigt silfver, vunnits kemiskt rent silfvernirat (*lapis infernalis*), hvars belopp dock ej uppgifvits.

Vid *Åtvidabergs kopparverk* i Östergötlands Län hafva tillverkats 108 z 70 ort silfver.

Tillverkningen vid sistnämnda två verk är afradsfri.

Sammanräknade silfvertillverkningen inom Riket har för året sålunda utgjort 4,273 z 69 ort 16 korn.

Koppar.

Stora Kopparberget i Kopparbergs Län: Antalet af de under året i Stora Kopparbergs grufva brutna arbetsrum har uppgått till 49, af hvilka drifvits: 32 på malmfång, 10 på försök, 6 för vinnande af kommunikationer samt en för annat ändamål. Af dessa arbetsrum hafva brutits 47 i fast klyft och 2 i ras. Berguppföringen har uppgått till 1,024,325 centner, af hvilka erhållits i nästföregående tabell

för denna grufva upptagna 403,354 centner kopparmalm och 38,522 centner svafvelkis. Koppartillverkningen, som under året uteslutande åstadkommits genom lakning och utfällning, har uppgått till ett belopp af 10,808 centner raffinerad koppar.

Vid *Korsnäs slaggbbrukshytt*a i Vika Socken, Kopparbergs Län, äro tillverkade 15 centner 50 a skärsten.

Kafveltorps kopparverk i Ljusnarsbergs Socken och Örebro Län: härstädes hafva nedsmälts 13,005.95 centner kopparmalm, hvaraf erhållits 3,510 centner skärsten. Af 5,124.70 centner skärsten hafva tillverkats 1,174.70 centner råkoppar, som vid garning lemnat 964 centner 47 a garkoppar.

Vid *Ljusnarsbergs kopparverk* i samma Socken och Län hafva nedsmälts 10,363 centner kopparmalm, hvaraf erhållits 3,315 centner skärsten. Af skärstenen hafva tillverkats 559.60 centner råkoppar, som vid garning lemnat 486 centner 30 a garkoppar.

Vid *Bångbro kopparverk* i samma Socken och Län hafva tillverkats 273 centner garkoppar.

Åtvidabergs kopparverk i Åtvids Socken och Östergötlands Län: Vid detta verk hafva nedsmälts 7,756.75 centner malm från Bersho malmfält samt 2,032.95 centner oren slagg och ugnsgods, eller tillsammans 9,789.70 centner kopparhaltigt gods. Den härvid erhållna skärstenen, 1,830.90 centner, äfvensom 1,849.90 centner skärsten af föregående års tillverkning samt 982.47 centner garkrats och härdgods hafva behandlats i en råkopparugn, dervid under 28 blåsningsdygn tillverkats 640.98 centner råkoppar, eller i medeltal 22 centner 89 a per dygn; hvarjemte ur nasar, bildade i råkopparugnen, vid smältning i nashärd utbringats 54.97 centner råkoppar.

Dessutom hafva 106,147.60 centner kopparmalm, nemligen 90,270 centner från Bersbo malmfält, 14,072.50 centner från Grönhögs malmfält samt 1,805.10 centner, inköpta från Norbergs malmfält i Vestmanlands Län, behandlats på den s. k. våta vägen, hvarvid erhållits 4,123 centner cementkoppar.

Af förenämnda belopp råkoppar och cementkoppar äfvensom 252 centner cementkoppar från föregående års tillverkning hafva åstadkommits 850.80 centner garkoppar och 2,107.70 centner raffinerad koppar, hvarjemte genom nedsmältning af 77 a skrotkoppar erhållits 75 a raffinerad koppar, eller tillsammans 2,259 centner 25 a koppar.

Vid *Tunabergs kopparverk* i Tunabergs Socken och Södermanlands Län hafva af från föregående år kvarvarande malm och kopparlig tillverkats 51 centner 40 a råkoppar.

Vid *Gladhammars kopparverk* i Gladhammars Socken och Calmar Län hafva nedsmälts 20,834.16 centmalm och deraf erhållits 1,464.64 centner skärsten och 592.88 centner »nas».

Enligt hvad nu blifvit omförmäldt, är koppartillverkningen i Riket under ifrågavarande år att upptaga till 15,491 centner 2 a garkoppar eller raffinerad koppar samt 51 centner 40 a råkoppar; och om råkopparen varder, efter förhållandet emellan den forna stapelstads- och allmänna råkoppar-vigten, reducerad till garkoppar, eller från 51 centner 40 a till 46 centner 73 a ; så skulle hela tillverkningen motsvara 15,537 centner 75 a dels garkoppar, dels raffinerad koppar.

Vid Tunaberg har afrad skolat utgå med $\frac{1}{30}$ af tillverkningsbeloppet. Vid de öfriga här nämnda verken är tillverkningen afradsfri.

Nickel.

Vid *Klefva nickelverk* i Alsheda Socken och Jönköpings Län hafva nedsmälts 49,435 centner malm samt erhållits 496 centner 55.8 a pulvernichel och 253 centner s. k. koncentrations-sten. Tillverkningen är afradsfri.

Messing.

Tillverkningen häraf har utgjort:

	Centner.	℔.	ort.
Vid <i>Skultuna messingsbruk</i> i Skultuna Socken och Vestmanlands Län	6,674.	29.	—
» <i>Torshammars manufakturverk</i> i Norbergs Socken och samma Län.....	48.	48.	1.
» <i>Gusums messingsbruk</i> i Ringarums Socken och Östergötlands Län... ¹⁾	2,139.	18.	—
Summa	8,861.	95.	1.

4:o. Diverse Verk och Tillverkningar.

Kopparhamrar och Kopparvalsverk.

Tillverkningen vid dessa verk har utgjort:

	Centner.	℔.	ort.
Vid <i>Forsmark</i> i Stockholms Län	65.	83.	—
» <i>Skultuna</i> i Vestmanlands Län	6,014.	95.	—
» <i>Torshammar</i> i Dito	1.	48.	6.
» <i>Granefors</i> i Blekinge Län.....	1,158.	26.	50.
Summa	7,240.	52.	56.

Gjutgods af annan metall än jern.

Tillverkningen af sådant gjutgods uppgifves vara åstadkommen till följande belopp:

	Centner.	℔.	ort.
Vid <i>Mohögs gjuteri</i> i Vesternorrlands Län	14.	32.	—
» <i>Hofors bruk</i> i Gefleborgs Län	40.	47.	—
» <i>Stora Kopparberget</i> i Kopparbergs Län	²⁾ 436.	77.	—
» <i>Arboga mekaniska verkstad</i>	115.	4.	—
» <i>Torshammars manufakturverk</i> i Vestmanlands Län	118.	65.	3.
» <i>Motala mekaniska verkstad</i>	1,077.	95.	—
» <i>Göteborgs d:o d:o</i>	434.	56.	—
» <i>Jonsereds gjuteri</i> i Göteborgs och Bohus Län	26.	5.	—
» <i>Finnshyttan</i> i Vermlands Län	30.	—	—
» <i>Ystads mekaniska verkstad</i>	50.	—	—
Summa	2,343.	81.	3.

¹⁾ Deraf 210.31 centner messingstråd, 11.74 centner messingsduk och 1,917.13 centner knapp- och hår-nålar, stift, m. m.²⁾ Fosforbrons.

Bly.

har blifvit tillverkad till följande belopp:

	Centner.	ö.
Vid <i>Sala Silfververk</i>	1) 1,633.	32.
» <i>Kafveltorps hytta</i> i Ljusnarsbergs Socken och Örebro Län	2) 6,934.	84.
Summa	8,568.	16.

Dessutom är uppgifven vid *Sala Silfververk* en tillverkning af 196.85 centner silfverglitt eller röd glete till afsalu; vid *Kafveltorps hytta* en tillverkning af 5,748.92 centner verkbly, förutom 8,004.60 centner verkbly, som användts för åstadkommande af ofvannämnda belopp »raffinadbly»; samt vid *Bångbro blyhytta* i Örebro Län en tillverkning af 483 centner verkbly.

Zink.

Ur de bolaget *La Vieille Montagne* tillhöriga grufvor inom *Åmmebergs* malmfält, beläget dels i *Lerbäcks* och *Hammars* Socknar i Örebro Län, dels i *Godegårds* Socken i Östergötlands Län, hafva, jemte ett ur den vunna malmen erhållet, till 38,511 centner angifvet, belopp blymalm, blifvit, enligt hvad å sidan 22 omförmälts, uppfordrade 1,030,992 centner zinkmalm. Ur denna malm äro utsofrade 132,399.33 centner stuffblende, hvarjemte i vaskverk blifvit behandlade 935,480 centner fattigare zinkmalm, af hvilka erhållits 372,752.09 centner koncentreradt vaskblende. Af dessa belopp blende hafva 377,521.35 centner blifvit rostade och lennat 348,473.85 centner rostadt blende.

Dessutom hafva, enligt hvad å sidan 22 angifvits, ur 1 grufva uti *Dannemora* malmfält i *Upsala* Län upphemtats 12,720 centner ur 1 grufva i *Stockholms* Län 1,926 centner, ur 1 grufva i *Kopparbergs* Län 1,576 centner samt ur *Kafveltorps* grufvor i Örebro Län 8,899 centner zinkmalm.

Metallisk zink har icke blifvit inom riket tillverkad.

Kobolt.

Vid *Falu* metalextraktionsverk hafva tillverkats 65 centner 89 ø koboltsoxid.

Vid *Tunaberg* i *Södermanlands* Län har af kobolthaltigt gods från *Tunabergs* koppargrufva genom vaskning erhållits renad koboltmalm till ett belopp af 1,005 ø, af hvilket senare belopp i afrad erlagts $\frac{1}{30}$.

Brunsten.

Af de, enligt uppgift å sidan 23, ur *Hohults* grufvor i *Jönköpings* Län erhållna belopp brunsten hafva genom förmalning blifvit pulveriserade 800 centner.

1) Deraf 1524.17 centner »mjukt bly» och 109.15 centner »hårdbly».

2) »Raffinadbly.»

Svafvel.

Tillverkningen häraf har utgjort:

	Centner.
Vid <i>Falu svafvelverk</i>	5,624.
	Summa 5,624.

Jernvitriol.

Tillverkningen häraf har utgjort:

	Centner.	℔.
Vid <i>Falu vitriolverk</i>	6,817.	—
» <i>Dylta d:o</i> i Örebro Län	192.	—
» <i>Ölands d:o</i> i Calmar Län	2,148.	80.
	Summa	9,157. 80.

Rödfärg.

Tillverkningen häraf har utgjort:

	Centner.	℔.
Vid <i>Falu rödfärgsverk</i>	22,750.	—
» <i>Falu Nya d:o</i>	1,723.	—
» <i>Tomtebo d:o</i> i Kopparbergs Län	1,625.	—
» <i>Östra Silfbergs d:o</i> i D:o D:o	100.	—
» <i>Dylta d:o</i> i Örebro Län	3,408.	—
» <i>Ölands d:o</i> i Calmar D:o	922.	—
	Summa	30,528. —

För tillverkningen af jernvitriol och rödfärg vid Dylta har afrad skolat utgå med $\frac{1}{30}$:del af tillverkningsbeloppet. Tillverkningen af dessa slags produkter äfvensom af svafvel vid öfriga verk, för hvilka sådan tillverkning här uppgifvits, är afradsfri.

Alun.

Häraf äro tillverkade:

	Centner.	℔.
Vid <i>Ölands alunverk</i> i Calmar Län	4,284.	—
» <i>Andrarums d:o</i> i Kristianstads Län	571.	4.
	Summa	4,855. 4.

Blyerts.

Häraf hafva åstadkommits:

	Centner.	ö.
Vid <i>Norbergs blyertsverk</i> i Vestmanlands Län	618.	30.
	<u>Summa</u>	<u>618. 30.</u>

Marmor.

Vid *Kolmårdens* Marmorbruk i Östergötlands Län hafva arbeten häraf blifvit förfärdigade till ett värde af 3,856 kronor 15 öre samt vid *Claestorps* Marmorbruk i Södermanlands Län till ett värde af 4,200 kronor, utgörande de uppgifna värdebeloppen tillsammans 8,056 kronor 15 öre.

Stenkol.

Häraf hafva blifvit uppbrutna:

Vid *Höganäs* i Malmöhus Län:

		Kubikfot.
af sorten N:o 1	679,416.	
» » N:o 2	1,308,364.	
» » N:o 3	<u>500,915.</u>	2,488,695.
» <i>Vallåkra</i> Bolags Stenkolsfält vid Billesholm i samma Län:		
af sorten N:o 1	1,661,124.	
» » N:o 2	<u>646,494.</u>	2,307,618.
» <i>Kroppes</i> Bolags Stenkolsfält vid Bjuf i samma Län		
		2,200,811.
» <i>Boserups</i> Bolags Stenkolsfält vid Boserup i samma Län:		
af sorten N:o 1	74,858.	
» » N:o 2	3,189.	
» » N:o 3	<u>5,951.</u>	83,998.
» <i>Skromberga</i> Stenkolsfält i Ekeby Socken i samma Län:		
af sorten N:o 1	282,020.	
» » N:o 2	278,135.	
» » N:o 3	<u>231,960.</u>	792,115.
	<u>Summa</u>	<u>7,873,237.</u>

De, enligt hvad nu blifvit omförmäldt, under kalenderåret 1884 åstadkomna bergverksprodukter äro i nedanstående tabell, Lit. G, summariskt för hvarje slag, upptagna; varande äfven, för jemförelse härutinnan, produktionsbeloppen under den näst föregående tiden från och med kalenderåret 1880 i tabellen införda.

Lit. G. Bergverksprodukter för tiden från och med kalenderåret 1880 till och med kalenderåret 1884.

	Kalenderåret 1880.	Kalenderåret 1881.	Kalenderåret 1882.	Kalenderåret 1883.	Kalenderåret 1884.
Jernmalm, Bergmalm..... Centner	18,117,555.60	19,312,723.50	20,961,327	20,743,073.65	21,343,229.42
D:o Sjö- och Myr-malmer »	122,562.21	122,318.85	43,447.25	79,639.35	54,188.70
Tackjern, oberäknadt gjutgods, tillverkadt vid masugnarna..... »	9,435,541.84	10,116,832.47	9,261,000.62	9,735,433.10	9,955,300.90
Gjutgods, tillverkadt vid masugnarna »	108,931.04	126,690.41	124,255.28	206,947.73	173,098.81
Gjutgods, tillverkadt genom tackjerns omsmältning..... »	297,440.64	324,674.85	352,944.33	378,754.08	401,003.52
Stångjern..... »	5,200,478.79	5,886,521.78	6,185,362.11	6,105,818.29	6,394,126.66
Stål..... »	881,119.49	1,169,484.57	1,381,653.73	1,548,283.45	1,585,264.86
Jern- och Stål-manufaktur..... »	764,772.54	893,112.91	1,021,210.60	1,035,318.12	1,033,097.29
Guldmalm..... »	—	—	—	60,777	1,129
Silfver- och Bly-malmer..... »	305,595.50	276,844.63	322,771.78	328,301.19	374,538
Guld..... ₰	12.49 23	4.02 34	40.74 56	88.16 23	46.42 20
Silfver..... »	3,087.40 43	2,768.75 45	3,602.44 44	4,031.97	4,273.69 16
Kopparmalm..... Centner	691,291.90	690,507.98	606,154.13	604,145.62	566,648.80
Koppar..... »	25,686.54	23,867.71	18,907.97	17,606.07	15,537.75
Nickelmalm..... »	—	50	6,330	20,160	73,035
Nickelsten..... »	—	104.94	—	85.10	235
Nickelspeis..... »	—	—	309.56	—	—
Nickelkoppar..... »	—	197.61	480.55 4	592.70	496.55 8
Messing..... »	6,619.64 22	6,318.74 92	6,587.09 01	7,242.65 47	8,861.95 01
Kopparsmide..... »	6,468.33 92	4,928.12	6,115.81 20	6,255.31 18	7,240.52 56
Gjutgods af annan metall än jern »	3,403.84 88	3,312.62 68	3,062.75	3,187.99 55	2,343.81 03
Bly..... »	4,631.41	8,982.28	5,723.41	2,131.62	8,568.16
Zinkmalm..... »	1)1,022,403	1)1,030,653.86	1)1,088,162.22	1)1,066,805.81	1)1,056,113
Koboltmalm..... »	7,779	13,089.53	12,137	4,172.03	1,316.99
Koboltmalm, renad..... ₰	1,056	1,046	1,501	1,278	1,005
Koboltoxid..... Centner	37.52	9.67	58.40	(Koboltsulfat) 12.22	65.89
Manganmalm..... »	32,615	39,022	39,357	95,101.50	86,153.46
Svafvelkis..... »	34,866	31,900	36,028	37,846	38,522
Svafvel..... »	6,016	3,374.45	8,125.30	5,730.70	5,624
Kopparvitriol..... »	3,348.01	—	—	—	—
Jernvitriol..... »	9,925.20	9,295.34	9,177.65	9,443.20	9,157.80
Rödfärg..... »	36,501.20	29,002	35,112.50	18,049	30,528
Alun..... »	6,159.52	6,059.76	7,027	4,748.16	4,855.04
Blyerts..... »	1,023.85	919	816.80	702.20	618.90
Marmor..... till värde i Kronor af	8,955.40	8,788.59	7,154.03	34,898.02	8,056.15
Stenkol..... Kubikfot	4,817,759	5,633,394	6,842,998	7,304,804	7,873,237

1) Från beloppet uppfordrad zinkmalm är här afräknadt ett belopp ur samma malm utsofrad blymalm.

5:o. Arbetskraft.

Vid bergverks- och bruks-rörelsen hafva, enligt de uppgifter, som derom inkommit, under året varit använda 30,122 arbetare, såsom i följande tabell, Lit. H, finnes närmare angifvet.

Lit. H. Antal arbetare, använda vid bergverks- och bruks-rörelsen, kalenderåret 1884.

	Jerngrufvorna.				Jernverken.					Andra verk med tillhörande grufvor.				Summa Summarum.
	Ständige.	Tillfällige.	Qvinnor och barn.	Summa.	Masugnarna.	Stångjernverken.	Manufakturverken och Gjuterierna.	Ej klassificerade.	Summa.	Guld-, Silver- och Bly-verken.	Kopparverken.	Åtskilliga andra.	Summa.	
Norrbottens Län	—	3	—	3	47	138	29	—	214	—	—	—	—	217
Vesterbottens »	—	—	—	—	47	47	44	—	138	—	—	—	—	138
Vesternorrlands »	—	—	—	—	98	93	234	—	425	—	—	—	—	425
Jemtlands »	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	3	—	3	5
Gefleborgs »	234	—	119	353	547	1,094	468	162	2,271	—	—	—	—	2,624
Upsala »	343	2	2	347	163	345	26	32	566	—	—	1	1	914
Stockholms Län och Stad	123	34	25	182	75	102	65	—	242	—	—	7	7	431
Kopparbergs Län	1,168	65	106	1,339	930	1,178	428	655	3,191	45	538	79	662	5,192
Vestmanlands »	894	29	39	962	361	957	709	42	2,069	—	—	152	152	3,183
Sala Bergshauptmans Distrikt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	254	—	—	254	254
Örebro Län	1,365	280	175	1,820	991	1,336	399	—	2,726	119	150	717	986	5,532
Skaraborgs »	—	—	—	—	21	21	89	—	131	—	—	—	—	131
Vermlands »	803	75	94	972	549	1,214	446	128	2,337	—	—	—	—	3,309
Elfsborgs »	—	—	—	—	—	74	146	3	223	—	—	—	—	223
Göteborgs och Bohus Län	—	—	—	—	—	—	675	—	675	—	—	—	—	675
Södermanlands Län	202	24	37	263	62	52	211	—	325	—	18	—	18	606
Östergötlands »	31	—	5	36	136	684	618	—	1,438	—	428	534	962	2,436
Calmar »	—	—	—	—	65	167	301	—	533	—	34	40	74	607
Jönköpings »	2	—	—	2	25	44	202	2	273	—	—	108	108	383
Kronobergs »	—	—	—	—	16	23	260	2	301	—	—	—	—	301
Blekinge »	—	—	—	—	—	58	257	—	315	—	—	9	9	324
Kristianstads »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	8	8
Malmöhus »	—	—	—	—	—	—	1,123	—	1,123	—	—	1,081	1,081	2,204
Summa	5,165	514	602	6,281	4,133	7,627	6,730	1,026	19,516	418	1,171	2,736	4,325	30,122

hvarjemte vederbörande bergmästare uppgifvit, att den arbetskraft, som blifvit använd för upptagandet af det inom Jönköpings och Kronobergs Län upphemtade, här ofvan angifna, belopp sjö- och myr-malmer vore att anse såsom motsvarande 834 mansdagsverken.

I afseende på *olycksfall*, timade bland de vid bergverk under året sysselsatta arbetare, har blifvit anmäldt:

att inom Kopparbergs Län: i Hättgrufvan, i Grangärdes Socken, en person af en från bergtunnan nedfallande sten så svårt skadats i ena benet, att han till följd deraf, efter verkställda amputationer, affidit; i samma grufva en person, sysselsatt med laddning, genom skottets explosion slungats mot grufvans ena vägg, der han anträffats död; i Södra Buskgrufvan, i nämnda Socken, en person, som oloffigen sökt att i den nedgående »berghunden» nedkomma till sitt arbete i den djupa grufvan, vid en trång passage blifvit så svårt klämd, att han genast affidit; i Mällsjögrufvan, i Norrbärkes Socken, en person träffats i hufvudet af en från lafven nedfallande bergborr och deraf dödats; i Östra Bredmossgrufvan, i Folkärna Socken, en person vid uppgående ur grufvan nedfallit från omkring 20 meters höjd och dervid så svårt skadats i hufvud och rygg, att han snart derefter affidit; i Örngrufvan, i Stora Tuna Socken, en person nedfallit utefter uppfordringsbanan till grufvans botten och deraf ljutit döden; i samma grufva en person svårt skadats i hufvudet af en från banan nedfallande sten, och till följd deraf genast affidit;

att inom Vestmanlands Län: i Larsgrufvan en person nedfallit i grufvan med dödlig påföljd; i Östanmossgrufvan en person vid nedstigning i grufvan fallit från en stege och genast affidit; i Örlinggrufvan en person skadats genom fall från omkring 25 fots höjd, men blifvit återställd; vid Köpings mekaniska verkstad en person blifvit skadad vid sönderspringande af en smergelskifva, men återställd;

att inom Stockholms Län: vid Skedika grufvefält genom ett mindre malmras i Nygrufvan två personer så illa skadats, att båda till följd deraf efter någon tid affidit;

att inom Södermanlands Län: i Kantorpsgrufvan en person nedfallit från en »luftbana» och dervid skadats, så att han efter någon tid på lasarettet affidit; i Oscarsgrufvan en person skadats i ena benet af en från grufvetaket nedfallen sten;

att inom Östergötlands Län: i Åmmebergs grufvor en person genom fall från en hiss brutit ena benet, som sedermera amputerats;

att inom Örebro Län: vid Hellefors Vestergrufvan en person blifvit dödad i körvinden; i Stora Salbobergsgrufvan en person träffats af en nedstörtande bergtunna, så att döden följt några dagar derefter;

att inom Vermlands Län: uti Persbergsfältet i Storgrufvan en person skadats i ansigtet och mistat ena ögat genom explosion af en i väggen qvarsittande, ej fullt afbrunnen patron; i Alabamagrufvan en person omkommit genom fall från stegen; i Gustaf Adolfs grufvan en person fått ett finger afslaget genom en från taket nedfallande lossna; i Torskebäcksgrufvan en person fått två finger krossade samt i samma grufva en person blifvit ihjelslagen af en från konen sönderryckt nedfallande staf; i Norra Isaksgrufvan en person förlorat ena ögat genom att träffas af en stålskärfva från släggan; i Skummeråsgrufvan två personer blifvit skadade i benen af en från väggen nedrasad sten; i Gammalkroppafältet en person fått ena benet afslaget i en grufvekran samt en person genom att träffas af en stålskärfva mistat synen på ena ögat; i Fagerbergsgrufvan en person blifvit ihjelslagen genom ras af en lös skuta; i Nordmarks odalfält en person fått ena benet afslaget; och

att inom Jönköpings Län: vid Spexeryds grufvefält en person blifvit skadad i benen;

varande alltså antalet af dem, som genom omförmälda olyckshändelser blifvit skadade, trettioen, af hvilka sjutton till följd af de lidna skadorna ljutit döden.

Enligt inkomna uppgifter, hafva vid bergverks- och bruks-driften varit begagnade 211 *ångmaskiner*^{*)}, af hvilka 108 vid grufvorna, nemligen 1 i Gefleborgs Län, 3 i Upsala Län, 2 i Stockholms Län, 14 i Kopparbergs Län, 19 i Vestmanlands Län, 29 i Örebro Län, 1 i Vermlands Län, 7 i Södermanlands Län, 2 i Östergötlands Län, 2 i Calmar Län, 2 i Jönköpings Län och 26 i Malmöhus Län; 16 vid masugnarna, nemligen 3 i Gefleborgs Län, 2 i Upsala Län, 6 i Kopparbergs Län, 2 i Vestmanlands Län, 1 i Vermlands Län och 2 i Calmar Län; 51 vid stångjerns- och manufaktur-verken, nemligen 2 i Norrbottens Län, 2 i Vesternorrlands Län, 16 i Gefleborgs Län, 9 i Upsala Län, 1 i Stockholms Län, 6 i Kopparbergs Län, 3 i Vestmanlands Län, 9 i Örebro Län, 1 i Östergötlands Län, 1 i Calmar Län och 1 i Blekinge Län; samt 36 vid andra verk, nemligen 2 i Vesternorrlands Län, 3 i Gefleborgs Län, 3 i Kopparbergs Län, 2 i Vestmanlands Län, 1 i Göteborgs och Bohus Län, 1 i Calmar Län, 1 i Blekinge Län och 23 i Malmöhus Län.

6:o. Inmutningar och Hvilostånd.

På sätt nedanstående tabell närmare utvisar, hafva under året af vederbörande tjenstemän blifvit utfärdade 749 mutsedlar å följande mineralanledningar, nemligen:

Lit. I.

Mutsedlar, utfärdade kalenderåret 1884.

	Jernmalm.		Guld, Silver- och Blymalmer.	Kopparmalm.	Nickelmalm.	Koboltmalm.	Mangannalm.	Zinkmalm.	Svafvelkis.	Blyerts.	Varp.		Summa.
	Bergmalm.	Sjö- och Myr- malmer.									Jern.	Andra.	
1:o) Å nyupptäckta fyndigheter:													
Af Bergmästaren i Norra Bergmästare-Distriktet.....	46	—	—	3	4	—	—	—	2	1	—	—	56
» D:o i Gefle—Dala Bergmästare-Distrikt.....	48	65	—	23	1	—	—	—	1	—	—	—	138
» D:o i Östra Bergmästare-Distriktet med Östergötlands och Calmar Län	43	—	6	7	—	—	—	—	1	—	—	—	57
» D:o i Mellersta Bergmästare-Distriktet	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
» D:o i Vestra d:o	8	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	9
» D:o i Södra d:o	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Summa	172	66	6	33	5	—	—	—	4	1	—	—	287
2:o) Å förut inmutade fyndigheter:													
Af Bergshauptmannen vid Sala Silfververk	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
» Bergmästaren i Norra Bergmästare-Distriktet.....	—	15	1	49	4	—	—	—	—	—	—	—	69
» D:o i Gefle—Dala Bergmästare-Distrikt.....	63	—	3	15	1	—	—	8	1	—	—	13	104
» D:o i Östra Bergmästare-Distriktet med Östergötlands och Calmar Län	156	—	9	6	1	—	—	—	1	5	—	—	178
» D:o i Mellersta Bergmästare-Distriktet	35	2	1	1	—	7	—	—	—	—	—	—	46
» D:o i Vestra d:o	37	—	17	6	—	—	—	1	—	—	—	—	61
» D:o i Södra d:o	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	3
Summa	291	17	32	78	6	7	2	9	2	5	—	13	462
Samma summarum	463	83	38	111	11	7	2	9	6	6	—	13	749

*) i afseende å 151 af dessa är lemnad uppgift om maskinkraftens storlek, hvilken för sagda 151 maskiner motsvarar tillsammans 4,177 hästkrafter.

och har hvilostånd meddelats för 522 grufvor, nemligen:

Lit. K.

Hvilostånd, meddelade kalenderåret 1884.

	Jernmalm.	Guld, Silver- och Bly-malm.	Kopparmalm.	Nickelmalm.	Mangannalm.	Zinkmalm.	Stenkol.	Kalkbrott.	Summa.
Af Bergmästaren i Norra Bergmästare-Distriktet	23	—	6	—	—	—	—	—	29
» D:o i Gefle—Dala Bergmästare-Distrikt	130	1	3	—	7	—	—	2	143
» D:o i Östra Bergmästare-Distriktet med Östergötlands och Calmar Län	74	—	2	—	—	—	—	—	76
» D:o i Mellersta Bergmästare-Distriktet	67	6	8	1	—	4	—	—	86
» D:o i Vestra d:o	30	—	—	—	—	—	—	—	30
» D:o i Södra d:o	2	—	2	—	—	—	154	—	158
Summa	326	7	21	1	7	4	154	2	522

Uppgifna antalet utmål, som under hela eller en del af året varit under hvilostånd, har deremot utgjort 1,867, af hvilka 1,283 tillhört jerngrufvor och 458 stenkolsgrufvor; hvarjemte hvilostånd äfven åtnjutits för 1,394 med utmål icke försedda områden, af hvilka 138 varit inmutade för vinnande af jernmalm samt 1,197 för vinnande af stenkol.

7:o. Förändringar genom anläggning eller nedläggning af verkstäder.

Under kalenderåret 1884 har resolution blifvit utfärdad angående *anläggning* af:

Bessemerverk vid *Ulfshytte masugn* i Stora Tuna Socken och Kopparbergs Län;

Och har under samma år hos Collegium anmälan blifvit gjord angående *nedläggning* af:

Gyljens masugn i Öfver Kalix Socken och Norrbottens Län;

Hvitåfors bruk i Råneå D:o och D:o D:o;

Junosuando masugn i Jukkasjärvi Socken och D:o D:o;

Korpfors masugn i Råneå Socken och D:o D:o;

Rehnsunds bruk i D:o och D:o D:o;

Säfvare bruk i Säfvars Socken och Vesterbottens Län;

Sävenüs masugn i Skellefteå Socken och D:o D:o;

Björkä bruk och masugn i Öfver Lännäs Socken och Vesternorrlands Län;

Hernösands spikfabrik i Säbrå Socken och D:o D:o;

Matfors bruk i Tuna Socken och D:o D:o;

Stensätters manufakturverk i Ytter Lännäs Socken och D:o D:o;

Sulå bruk i Indals Socken och D:o D:o;

Vestanå bruk i Viksjö Socken och D:o D:o;

Annedals manufakturverk i Fors Socken och Jemtlands Län;

Långfors manufakturverk i Offerdals Socken och D:o D:o;

Röde manufakturverk i Alsens Socken och D:o D:o;

<i>Grönöfors manufakturverk</i>	i Jerfsö Socken och Jemtlands Län;		
<i>Quarnfors manufakturverk</i>	i Bollnäs Socken och	D:o	D:o;
<i>Våhlsjö manufakturverk</i>	i Jerfsö Socken och	D:o	D:o;
<i>Björnarbo stångjernsverk</i>	i Jumkils Socken och Upsala Län;		
<i>Hillebola masugn</i>	i Öster Lövsta Socken och	D:o	D:o;
<i>Hyttö masugn</i>	i Elfkarleby Socken och	D:o	D:o;
<i>Berkinge masugn</i>	i Forsmarks Socken och	Stockholms	Län;
<i>Forsbols masugn</i>	i Edebo Socken och	D:o	D:o;
<i>Norrtelje manufakturverk</i>	i Norrtelje Stad och	D:o	D:o;
<i>Nyquarns stångjerns- och manufaktur-verk</i>	i Tyringe S:n och	D:o	D:o;
<i>Bergsbo masugn</i>	i Grangärdes Socken och	Kopparbergs	Län;
<i>Björks eller Björkhytte stångjernssmedja</i>	i By S:n och	D:o	D:o;
<i>Bredsjö masugn</i>	i Norrbärkes Socken och	D:o	D:o;
<i>Bysmedjans stångjernsverk</i>	i Norrbärkes Socken och	D:o	D:o;
<i>Dalfors bruk och masugn</i>	i Ore Socken och	D:o	D:o;
<i>Leaxjöbo bruk</i>	i Söderbärkes Socken och	D:o	D:o;
<i>Nedra Olofsfors bruk</i>	i Grytnäs Socken och	D:o	D:o;
<i>Stimmerbo masugn</i>	i Norrbärkes Socken och	D:o	D:o;
<i>Vads stångjernsverk</i>	i Söderbärke Socken och	D:o	D:o;
<i>Vallmora gjuteri</i>	i Aspeboda Socken och	D:o	D:o;
<i>Vatebo stångjernsverk</i>	i By Socken och	D:o	D:o;
<i>Bjurfors bruk</i>	i Norbergs Socken och	Vestmanlands	Län;
<i>Enåkers masugn</i>	i Enåkers Socken och	D:o	D:o;
<i>Eriksbergs stångjerns- och manufaktur-verk</i>	i Vestra Skedvi S:n och	D:o	D:o;
<i>Forsbo manufakturverk</i>	i Möklinta Socken och	D:o	D:o;
<i>Fraggs masugn</i>	i Norbergs Socken och	D:o	D:o;
<i>Klingbo masugn</i>	i Karbennings Socken och	D:o	D:o;
<i>Nickebo masugn</i>	i D:o Socken och	D:o	D:o;
<i>Olofsfors bruk</i>	i Norbergs Socken och	D:o	D:o;
<i>Rabbatsbennings masugn</i>	i Norbergs Socken och	D:o	D:o;
<i>Seglingsbergs stångjerns- och manufaktur-verk</i>	i Ramnäs Socken och	D:o	D:o;
<i>Skultuna stångjernsverk</i>	i Skultuna Socken och	D:o	D:o;
<i>Örbäcks stångjernsverk</i>	i Karbennings Socken och	D:o	D:o;
<i>Lilla Helleforssens manufakturverk</i>	i Björkviks Socken och	Södermanlands	Län;
<i>Skoppsta bruk</i>	i Gåsinge Socken och	D:o	D:o;
<i>Annastinefors manufakturverk</i>	i Hellestads Socken och	Östergötlands	Län;
<i>Blommendals manufakturverk</i>	i Vestra Ny Socken och	D:o	D:o;
<i>Carlströms bruk</i>	i Krigsbergs Socken och	D:o	D:o;
<i>Danielshammars eller Långtorps bruk</i>	i Malexanders Socken och	D:o	D:o;
<i>Eriksholms manufakturverk</i>	i Tjärstads Socken och	D:o	D:o;
<i>Holmens bruk</i>	i Norrköpings Stad och	D:o	D:o;
<i>Lemneå bruk</i>	i Tjellmo Socken och	D:o	D:o;

<i>Orrnäs manufakturverk</i> i Ödeshögs Socken och Östergötlands Län;		
<i>Tannefors manufakturverk</i> i S:t Lars Socken och	D:o	D:o;
<i>Tumbäcks manufakturverk</i> i Habo Socken och Skaraborgs Län;		
<i>Björksjö masugn</i> i Hjulsjö Socken och	Örebro Län;	
<i>Dalby masugn</i> i Hammars Socken och	D:o	D:o;
<i>Ekebergs Norra masugn</i> i Hellefors Socken och	D:o	D:o;
<i>Fiskareqvarns manufakturverk</i> i Lerbäcks S:n och	D:o	D:o;
<i>Frösvidals bruk</i> i Kils Socken och	D:o	D:o;
<i>Grimsöhyttans masugn</i> i Ramsbergs Socken och	D:o	D:o;
<i>Klyсна manufakturverk</i> i Lerbäcks Socken och	D:o	D:o;
<i>Linnebäckshyttans masugn</i> i Carlskoga S:n och	D:o	D:o;
<i>Lunds bruk</i> i Lerbäcks Socken och	D:o	D:o;
<i>Snugga masugn</i> i Lindes Socken och	D:o	D:o;
<i>Vasslands masugn</i> i Jernboås Socken och	D:o	D:o;
<i>Ymningshyttans masugn</i> i Nora Socken och	D:o	D:o;
<i>Annefors stångjärns- och manufaktur-verk</i> i Sunne Socken och Vermlands Län;		
<i>Antonströms bruk</i> i Sunne Socken och	D:o	D:o;
<i>Asphyttans masugn</i> i Fernebo Socken och	D:o	D:o;
<i>Bada Öfra och Nedra bruk</i> i Fryksände Socken och	D:o	D:o;
<i>Brunsbjergs verken</i> eller <i>Brunsbjergs, Rinnefors</i> och <i>Åmots bruk</i> i Brun-		
skogs Socken samt <i>Reinholdsfors bruk</i> i Magneskögs Socken och	D:o	D:o;
<i>Brandsbols gjuteri</i> i Glafva Socken och	D:o	D:o;
<i>Fogdhyttans masugn</i> i Fernebo Socken och	D:o	D:o;
<i>Forsnäs bruk</i> i Alsters Socken och	D:o	D:o;
<i>Fredros bruk</i> i Gunnarbergs Socken och	D:o	D:o;
<i>Föskeds bruk</i> i Nyeds Socken och	D:o	D:o;
<i>Gunneruds bruk</i> i Alsters Socken och	D:o	D:o;
<i>Gustafsdals bruk</i> i Fryksände Socken och	D:o	D:o;
<i>Gårdsjö bruk</i> i Östra Emterviks Socken och	D:o	D:o;
<i>Lersjöfors manufakturverk</i> i Sunne Socken och	D:o	D:o;
<i>Mitandersfors bruk</i> i Bogens Socken och	D:o	D:o;
<i>Rexeds bruk</i> i Gunnarskögs Socken och	D:o	D:o;
<i>Rottnedals bruk</i> i Sunne Socken och	D:o	D:o;
<i>Rottneholms bruk</i> i Sunne Socken och	D:o	D:o;
<i>Skarpeds bruk</i> i Sunne Socken och	D:o	D:o;
<i>Skarphyttans bruk</i> i Kroppa Socken och	D:o	D:o;
<i>Spjutbäcks bruk</i> i Varnums Socken och	D:o	D:o;
<i>Stöpfungens bruk och masugn</i> i Sunne Socken och	D:o	D:o;
<i>Svartsångs bruk</i> i Kroppa Socken och	D:o	D:o;
<i>Träskögs stångjärns- och manufaktur-verk</i> i Gunnarskögs Socken och	D:o	D:o;
<i>Åskagens masugn</i> i Kroppa Socken och	D:o	D:o;

<i>Cathrineholms bruk</i> i Steneby Socken och	Elfsborgs Län;
<i>Ekefors manufakturverk</i> i Sjötofta Socken och	D:o D:o;
<i>Grafvenfors manufakturverk</i> i Kinnarumma Socken och	D:o D:o;
<i>Hofreströms bruk</i> i Skålleruds Socken och	D:o D:o;
<i>Hvitlanda bruk</i> i Tösse Socken och	D:o D:o;
<i>Liljenbergsfors manufakturverk</i> i Ryrs Socken och	D:o D:o;
<i>Pehrsby bruk</i> i Mo Socken och	D:o D:o;
<i>Sparrefors manufakturverk</i> i Tranems Socken och	D:o D:o;
<i>Önäs bruk</i> i Högsäters Socken och	D:o D:o;
<i>Rambergs manufakturverk</i> i Lundby Socken och	Göteborgs och Bohus Län;
<i>Flerohopp's bruk</i> i Madesjö Socken och	Calmar Län;
<i>Högserums manufakturverk</i> i Fliseruds Socken och	D:o D:o;
<i>Hörtingerums manufakturverk</i> i Gladhammars S:n och	D:o D:o;
<i>Pauliströms bruk och masugn</i> i Carlstorps S:n och	D:o D:o;
<i>Rosenholms bruk</i> i Fagerhults Socken och	D:o D:o;
<i>Ljungafors eller Södra Måla manufakturverk</i> i Nässjö Socken och	Jönköpings Län;
<i>Pilabo manufakturverk</i> i Solberga Socken och	D:o D:o;
<i>Prinsfors manufakturverk</i> i Sandsjö Socken och	D:o D:o;
<i>Skärsjö manufakturverk</i> i Bälaryds Socken och	D:o D:o;
<i>Tahebergs masugn</i> i Månsarps Socken och	D:o D:o;
<i>Unnaryds masugn</i> i Unnaryds Socken och	D:o D:o;
<i>Valefors stångjernsverk</i> i Åsenhöga Socken och	D:o D:o;
<i>Vikafors manufakturverk</i> i Båraryds Socken och	D:o D:o;
<i>Alsterfors stångjerns- och manufaktur-verk</i> i Elghults Socken och	Kronobergs Län;
<i>Braås manufakturverk</i> i Drefs Socken och	D:o D:o;
<i>Brinkelids manufakturverk</i> i Åsheda Socken och	D:o D:o;
<i>Skahus stångjernsverk</i> i Lenhofda Socken och	D:o D:o;
<i>Thimfors manufakturverk</i> i Markaryds Socken och	D:o D:o;
<i>Thorne manufakturverk</i> i Skatelöfs Socken och	D:o D:o;
<i>Hakeströms manufakturverk</i> i Asarums Socken och	Blekinge Län;
<i>Hellebergs manufakturverk</i> i Loushults Socken och	Kristianstads Län;

varande de flesta af dessa verk, enligt hvad uppgifvet är, redan för längre eller kortare tid sedan nedlagda, ehuru först nu, efter det, af särskild anledning, upplysningar i ämnet infordrats, om nedläggningen gjorts behörig anmälan.

Stockholm den 20 November 1885.

Underdånigst,

C. FR. WÆRN.

S. J. STENBERG.

E. A. Dufva.

